

Η ΣΟΒΙΕΤΙΚΗ ΓΕΝΟΚΤΟΝΙΑ ΣΤΗΝ ΟΥΚΡΑΝΙΑ

Το 2008, η διεθνής κοινότητα γιόρτασε την 60ή επέτειο της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για την πρόληψη και την τιμωρία του εγκλήματος της γενοκτονίας, και φέτος συμπληρώθηκαν (Το βιβλίο "Ο Ραφαήλ Λέμκιν: Η Σοβιετική Γενοκτονία στην Ουκρανία", που εκδόθηκε με την πρωτοβουλία του Προέδρου της Ουκρανίας Βίκτορ Γιούστσενκο το 2009. - Σημείωμα της επιμελήτριας) 50 χρόνια από το θάνατο του Ραφαήλ Λέμκιν - έναν άνθρωπο που έδωσε όνομα σε αυτό το τρομερό έγκλημα και έπεισε τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών να το κηρύξει εκτός νόμου. Οι Ουκρανοί έχουν έναν ειδικό λόγο για ευγνωμοσύνη στον Ραφαήλ Λέμκιν. Ένας εξαιρετικός νομικός επιστήμονας, έγινε ο πρώτος ειδικός στο διεθνές δίκαιο ο οποίος αναγνώρισε το έγκλημα του σταλινικού κομμουνιστικού καθεστώτος κατά των Ουκρανών ως γενοκτονία και ανέλυσε τη γενοκτονία στην Ουκρανία στο πλαίσιο της διεθνούς σύμβασης. Ο Λέμκιν το έκανε το 1953 με την ευαίσθητη έκκλησή του προς το ακροατήριο τριών χιλιάδων ανθρώπων που συγκεντρώθηκε στο Κέντρο του Μανχάταν στη Νέα Υόρκη για να τιμήσει την εικοστή επέτειο του Μεγάλου Λιμού στην Ουκρανία.

Το δακτυλογραφημένο κείμενο αυτού του αξιόλογου λόγου, που ονομάζεται "Η Σοβιετική Γενοκτονία στην Ουκρανία", φυλάγεται στο τμήμα χειρογράφων της Δημόσιας Βιβλιοθήκης της Νέας Υόρκης (New York Public Library). Δημοσιεύουμε εδώ το κείμενο της πειστικής ομιλίας του, η οποία εκφωνήθηκε πριν 56 χρόνια, στη γνήσια εκδοχή της στην αγγλική γλώσσα και σε άλλες είκοσι επτά γλώσσες του κόσμου. Αυτή η έκδοση τιμά τη μνήμη του Ραφαήλ Λέμκιν και των εκατομμυρίων των Ουκρανών - θύματα αυτής της τρομακτικής γενοκτονίας, που ήταν πολύ βαθιά και ουσιαστικά εννοιολογημένη από τον επιστήμονα.

Απόσπασμα από τον πρόλογο του καθηγητή Ιστορίας του Πανεπιστημίου του Κεμπέκ στο Μόντρεαλ του Ρομάν Σέρμπιν για την έκδοση «Ραφαήλ Λέμκιν: Η Σοβιετική γενοκτονία στην Ουκρανία». Εκδοτικός οίκος "Το εργαστήριο του βιβλίου", Κίεβο, 2009.

RAPHAEL LEMKIN:
SOVIET GENOCIDE
IN UKRAINE

*«Δε μπορείς να αγαπάς τους άλλους λαούς,
Αν δεν αγαπάς την Ουκρανία!»*

Β. Σοσιούρα

«Να αγαπάτε την Ουκρανία»

Η μαζική δολοφονία των λαών και των εθνών που έχει χαρακτηρίσει την πρόοδο της Σοβιετικής Ένωσης δεν είναι καινούριο χαρακτηριστικό της πολιτικής του επεκτατισμού της στην Ευρώπη, δεν είναι απλά μια καινοτομία που επινοήθηκε για να φέρει σε ομοιομορφία την πολυμορφία των Πολωνών, των Ούγγρων, των λαών της Βαλτικής, των Ρουμάνων – οι οποίοι εξαφανίζονται σήμερα στο περιθώριο της αυτοκρατορίας τους. Αντί αυτού, ήταν ένα μακροπρόθεσμο χαρακτηριστικό της εσωτερικής πολιτικής του Κρεμλίνου, το οποίο οι παρόντες κύριοι μπορούσαν σε αφθονία να παρακολουθούν προηγουμένως στις διαδικασίες της τσαρικής Ρωσίας. Είναι πράγματι ένα απαραίτητο βήμα στη διαδικασία της «ένωσης», όπου οι σοβιετικοί ηγέτες στοργικά πίστευαν στη δημιουργία του «σοβιετικού ατόμου», του «σοβιετικού έθνους», και για να επιτύχουν αυτόν τον στόχο, αυτό το ενο-

¹ Στίχος του Βολοντιμίρ Σοσιούρα γραμμένο σαν προσθήκη με μολύβι. Ο Σοσιούρα έγραψε πατριωτικό ποίημα το 1944, κατά τη διάρκεια του Γερmano-Σοβιετικού πολέμου. Στην αρχή παίνευε τις αρχές, αλλά το 1951 καταδικάστηκε για ουκρανικό εθνικισμό. Οι δύο γραμμές στο ουκρανικό πρωτότυπο: «*Не можна любити народів других, коли ти не любиш Вкраїну!*»

Επικύρωση της Σύμβασης για την πρόληψη και τιμωρία του εγκλήματος γενοκτονίας

Στη φωτογραφία, εκπρόσωποι τεσσάρων χωρών που είχαν επικυρώσει τη Σύμβαση στις 14 Οκτωβρίου 1950 Καθισμένοι (από αριστερά προς τα δεξιά): **Δρ. John P. Chang** (Κορέα), **Δρ Jean Price-Mars** (Αϊτή), Πρόεδρος της Γενικής Συνέλευσης των Πρεσβευτών των Ηνωμένων Εθνών **Nasrollah Entezam** (Ιράν), Πρέσβης **Jean Chauvel** (Γαλλία) και **Ruben Esquivel de la Guardia** (Κόστα Ρίκα).

Όρθιοι (από αριστερά προς τα δεξιά): **Δρ. Ivan Kerno**, Αναπληρωτής Γενικός Γραμματέας Νομικών Υποθέσεων · **Trygve Lie**, Γενικός Γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών · **Manuel A. Furnie Acuca**, Κόστα Ρίκα · **Δρ. R. Lemkin**.

ποημένο έθνος, οι ηγέτες του Κρεμλίνου πρόθυμα θα κατέστρεφαν τα έθνη και τους πολιτισμούς που από καιρό κατοικούσαν στην Ανατολική Ευρώπη.

Αυτό, για το οποίο θα ήθελα να μιλήσω, είναι ίσως το κλασικό παράδειγμα της Σοβιετικής γενοκτονίας, το ευρύτερο και με τη μεγαλύτερη διάρκεια πείραμα της ρωσοποίησης – την καταστροφή του ουκρανικού έθνους. Αυτό είναι, όπως έχω πει, ο μόνος λογικός διάδοχος τέτοιων τσαρικών εγκλημάτων όπως το πνίξιμο 10.000 Τατάρων της Κριμαίας κατόπιν διαταγής της Μεγάλης Αικατερίνης, οι μαζικές δολοφονίες του Ιβάν του Τρομερού, «SS στρατεύματα» – το Orpichnina, η εξολόθρευση των εθνικών Πολωνών ηγετών και των Ουκρανών Καθολικών από τον Νικολαΐ I, και η σειρά εβραϊκών πογκρόμ που έχουν αμαυρώσει περιοδικά τη ρωσική ιστορία. Και είχε τις αντιστοιχίες του εντός της Σοβιετικής Ένωσης στην εκμηδένιση του έθνους Ingerian, τους κοζάκους του Don και Kuban, της Δημοκρατίας των Τατάρων της Κριμαίας, των βαλτικών εθνών της Λιθουανίας, της Εσθονίας και της Λετονίας. Κάθε μια είναι από τις περιπτώσεις της μακροπρόθεσμης πολιτικής της εκκαθάρισης των μη ρωσικών λαών μέσω της αφαίρεσης επίλεκτων τμημάτων.

Η Ουκρανία αποτελεί ένα κομμάτι της Νοτιοανατολικής ΕΣΣΔ ίση σε έκταση με τη Γαλλία και την Ιταλία, και κατοικείται περίπου από 30 εκατομμύρια άτομα². Είναι ο ρωσικός σιτοβολώνας, που η γεωγραφία τον έχει καταστήσει στρατηγικό κλειδί στο πετρέλαιο του Καυκάσου και του Ιράν και στο σύνολο του αραβικού κόσμου. Στο Βορρά, συνορεύει με τη Ρωσία. Όσο η Ουκρανία διατηρεί την εθνική της ενότητα, εφ' όσον οι άνθρωποι της εξακολουθούν να θεωρούν τους εαυτούς τους Ουκρανούς και να επιδιώκουν την ανεξαρτησία, τόσο η Ουκρανία αποτελεί μια σοβαρή απειλή στην καρδιά του σοβιετισμού. Δεν είναι περίεργο, λοιπόν, το γεγονός ότι οι κομμουνιστές ηγέτες που έδιναν τη μεγαλύτερη σημασία στη ρωσοποίηση αυτού του ανεξάρτητου μέλους της «Ένωσης των Δημοκρατιών», έχουν αποφασίσει να το ανακατασκευάσουν για να χωρέσει στο σχέδιο του ρωσικού έθνους. Διότι ο Ουκρανός δεν είναι και δεν υπήρξε ποτέ Ρώσος. Ο πολιτισμός του, το ταμπεραμέντο του, η γλώσσα του, η θρησκεία του – όλα είναι διαφορετικά. Από την πλευρά του προπύργιου προς τη

² Τη στιγμή της συγγραφής από τον Lemkin του άρθρου (1950) ο πληθυσμός της Ουκρανίας ήταν περίπου 40 εκατομμύρια.

Μόσχα, έχει αρνηθεί να κολεκτιβοποιηθεί, δεχόμενος την εκτόπιση, ακόμη και το θάνατο. Και γι' αυτό είναι παράδοξα σημαντικό το γεγονός ότι τον Ουκρανό τον εναρμονίζουν στο προκρούστειο σχέδιο του ιδανικού σοβιετικού ανθρώπου.

Η Ουκρανία είναι ιδιαίτερα ευαίσθητη στη φυλετική δολοφονία από τα επίλεκτα τμήματα και έτσι η κομμουνιστική τακτική εκεί δεν έχει ακολουθήσει το σχέδιο που χρησιμοποιήθηκε από τις γερμανικές επιθέσεις ενάντια στους Εβραίους. Το έθνος είναι πάρα πολύ πυκνοκατοικημένο για να εξολοθρευθεί πλήρως με αποτελεσματικότητα.

Ωστόσο, η ηγεσία του, τα θρησκευτικά του, τα πνευματικά του και τα πολιτικά του επίλεκτα και καθοριστικά μέρη, είναι αρκετά μικρά και συνεπώς, μπορούν εύκολα να εξοντωθούν και έτσι όλη η δύναμη του σοβιετικού τσεκουριού έπεσε ιδιαίτερα επάνω σε αυτές τις ομάδες, με τα γνωστά εργαλεία της μαζικής δολοφονίας, της εκτόπισης, της καταναγκαστικής εργασίας, της εξορίας και της λιμοκτονίας.

Η επίθεση έχει φανερώσει ένα συστηματικό σχέδιο, με επαναλαμβανόμενη όλη τη διαδικασία έτοιμη να συναντήσει το φρέσκο ξέσπασμα του εθνικού πνεύματος. Το πρώτο χτύπημα στοχεύει στη διάνοηση, στον εθνικό εγκέφαλο, έτσι ώστε να παραλύσει το υπόλοιπο του σώματος. Το 1920, το 1926 και ξανά το 1930-1933, οι καθηγητές, οι συγγραφείς, οι καλλιτέχνες, οι φιλόσοφοι, οι πολιτικοί ηγέτες εκκαθαρίστηκαν, φυλακίστηκαν ή εξορίστηκαν. Σύμφωνα με το «Ukrainian Quarterly» του φθινοπώρου του 1948, 51.713 διανοούμενοι εξορίστηκαν στη Σιβηρία μόνο το 1931. Τουλάχιστον 114 σημαντικοί ποιητές, συγγραφείς και καλλιτέχνες, οι πλέον εξέχοντες πολιτιστικοί ηγέτες του έθνους, είχαν την ίδια μοίρα. Συντηρητικά υπολογίζεται ότι τουλάχιστον 75% των Ουκρανών διανοούμενων και των ειδικευμένων επαγγελματιών στη Δυτική Ουκρανία, την Carpatho-Ουκρανία και Bukovina έχουν βάνουσα εξολοθρευτεί από τους Ρώσους. (Οπ.π., Καλοκαίρι 1949).

Η διαδικασία της επίθεσης στη διάνοηση ήταν μια επίθεση ενάντια στις εκκλησίες, στους ιερείς και στην ιεραρχία, στην «ψυχή» της Ουκρανίας. Μεταξύ 1926 και 1932, η Ουκρανική Ορθόδοξη Αυτοκέφαλη Εκκλησία με τον Μητροπολίτη Lyrkivsky και 10.000 κληρικούς εξολοθρεύτηκαν. Το 1945, όταν οι Σοβιετικοί εγκαταστάθηκαν στη Δυτική Ουκρανία, παρόμοια τύχη επιφυλάσσεται και στην Ουκρανική Καθολική Εκκλησία. Το ό,τι η ρωσοποίηση ήταν το μόνο φλέγον θέμα, καταδεικνύεται σαφώς από το γεγονός ότι πριν από την εκκαθάρισή της, προσφέρθηκε στην εκκλησία η ευκαιρία να ενωθεί με το ρωσικό πατριαρχείο στη Μόσχα, το πολιτικό εργαλείο του Κρεμλίνου.

Μόνο δύο εβδομάδες πριν από τη διάσκεψη του San Francisco, στις 11 Απριλίου 1945, ένα απόσπασμα των στρατευμάτων της NKVD περικύκλωσε τον Καθεδρικό ναό του Αγίου Γεωργίου στο Λβιβ και συνέλαβε τον Μητροπολίτη Slipyj, 2 επισκόπους, 2 ιεράρχες

και αρκετούς ιερείς³. Όλοι οι σπουδαστές της θεολογικής σχολής της πόλης εκδιώχθηκαν, ενώ στους καθηγητές τους ειπώθηκε ότι η Ελληνο-Ουκρανική Καθολική Εκκλησία (Ουνίτικη Εκκλησία) είχε πάψει να υπάρχει, ότι ο Μητροπολίτης της συνελήφθη και τη θέση του επρόκειτο να καταλάβει ένας σοβιετικός διορισμένος επίσκοπος. Οι πράξεις αυτές είχαν επαναληφθεί σε όλη τη Δυτική Ουκρανία και σε όλη την Curzon Line στην Πολωνία⁴. Τουλάχιστον επτά επίσκοποι συνελήφθησαν ή δεν ακούστηκε τίποτα ξανά για αυτούς. Δεν υπάρχει κανένας επίσκοπος της Ουκρανικής Καθολικής Εκκλησίας ελεύθερος στην περιοχή. Πεντακόσιοι κληρικοί οι οποίοι συναντήθηκαν για να διαμαρτυρηθούν ενάντια στη δράση του σοβιετικού καθεστώτος έχουν σκοτωθεί ή συλληφθεί. Σε όλη την περιοχή σκοτώθηκαν εκατοντάδες κληρικοί και πολίτες, ενώ ο αριθμός αυτών που αποστέλλονται σε στρατόπεδα καταναγκαστικής εργασίας ανέρχεται σε χιλιάδες. Ολόκληρα χωριά έχουν ερημωθεί. Στην εκτόπιση, οι οικογένειες σκόπιμα χωρίστηκαν, οι πατέρες στη Σιβηρία, οι μητέρες στα κεραμοποιεία του Τουρκεστάν, και τα παιδιά στα κομμουνιστικά σπίτια για «εκπαίδευση». Για το έγκλημα της ουκρανικής ύπαρξης, η ίδια η εκκλησία δηλώθηκε σαν κοινωνία καταστρεπτική για την ευημερία του Σοβιετικού κράτους, τα μέλη της χαρακτηρίστηκαν στα αρχεία της σοβιετικής αστυνομίας ως εν δυνάμει «εχθροί του λαού». Είναι γεγονός ότι, με την εξαίρεση 150.000 μελών της στη Σλοβακία, η Ουκρανική Καθολική Εκκλησία έχει εκκαθαριστεί επίσημα, η ιεραρχία της φυλακίστηκε, οι κληρικοί της διασκορπίστηκαν και εξορίστηκαν.

Αυτές οι επιθέσεις στην Ψυχή είχαν και θα συνεχίσουν να έχουν μια σοβαρή επίδραση στον Εγκέφαλο της Ουκρανίας, γιατί οι οικογένειες των κληρικών έχουν παράγει παραδοσιακά ένα μεγάλο αριθμό διανοούμενων, ενώ οι ίδιοι οι ιερείς είναι οι ηγέτες των χωριών και οι σύζυγοί τους οι προϊστάμενοι των φιλανθρωπικών οργανώσεων. Τα θρησκευτικά τάγματα διοικούσαν τα σχολεία, φρόντιζαν για ένα μεγάλο μέρος των οργανωμένων φιλανθρωπιών.

Το τρίτο χτύπημα του σοβιετικού σχεδίου στόχευε στους αγρότες, τη μεγάλη μάζα των ανεξάρτητων αγροτών που είναι το αποθετήριο της παράδοσης, της λαογραφίας και της μουσικής, της εθνικής γλώσσας και της λογοτεχνίας, το εθνικό πνεύμα της Ουκρανίας. Το όπλο που χρησιμοποίησαν ενάντια σε αυτό το σώμα του λαού είναι ίσως το πιο φοβερό από όλα – ο λιμός. Μεταξύ 1932 και 1933, 5.000.000 Ουκρανοί

³ Η δημιουργία του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών, υπεγράφη κατά τη διάσκεψη που πραγματοποιήθηκε στις 25-26 Απριλίου 1945 από τους εκπροσώπους 50 χωρών, συμπεριλαμβανομένης της ΕΣΣΔ και της Ουκρανικής Σοβιετικής Δημοκρατίας.

⁴ Η γραμμή Curzon προτάθηκε από τους Βρετανούς ως σύνορα μεταξύ της Πολωνίας και του Σοβιετικού κράτους μετά από τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο. Τελικά χρησίμευσε ως η βάση για τα σύνορα μετά το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο μεταξύ της Πολωνίας και της ΕΣΣΔ. Τα νέα σύνορα άφησαν μια μεγάλη ουκρανική μειονότητα στο Πολωνικό κράτος.

λιμοκτόνησαν, πέθαναν, μια απανθρωπιά που το 73ο Συνέδριο επέκρινε στις 28 Μαΐου 1934⁵. Υπήρξε μια προσπάθεια να απενοχοποιηθούν αυτή την αποθώωση της σοβιετικής σκληρότητας ως οικονομική πολιτική που συνδέεται με την κολεκτιβοποίηση της γης για την παραγωγή σιταριού και την κατάργηση των Κουλάκων, των ανεξάρτητων αγροτών, που ήταν αναγκαίο. Η αλήθεια είναι, ωστόσο, ότι τα μεγάλα αγροκτήματα στην Ουκρανία ήταν λίγα και σε μεγάλη απόσταση μεταξύ τους. Ο σοβιετικός συγγραφέας Kosior⁶ δηλώνει στην εφημερίδα «Izvestiia» στις 2 Δεκεμβρίου 1933, ότι «Ο Ουκρανικός εθνικισμός είναι ο κύριος κίνδυνός μας» και για την εξάλειψη του εθνικισμού, για την καθιέρωση της τρομακτικής ομοιομορφίας του Σοβιετικού κράτους θυσιάστηκε η ουκρανική αγροτιά. Η μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε σε αυτό το μέρος του σχεδίου δεν περιορίστηκε καθόλου σε οποιαδήποτε συγκεκριμένη ομάδα. Όλοι υπέφεραν – άνδρες, γυναίκες, παιδιά. Η συγκομιδή αυτό το έτος ήταν άφθονη να ταΐσει τους πληθυσμούς και το ζωικό κεφάλαιο της Ουκρανίας, αν και είχε πέσει πολύ από το προηγούμενο έτος, μείωση που οφείλεται πιθανώς

⁵ Στις 28 Μαΐου 1934, το μέλος του Κογκρέσου της Νέας Υόρκης Hamilton Fish εισηγήθηκε ένα ψήφισμα (Ψήφισμα του Σώματος 399 του 73ου Συνεδρίου). Το έγγραφο όρισε ότι «πολλά εκατομμύρια του πληθυσμού της Ουκρανικής Σοβιετικής Σοσιαλιστικής Δημοκρατίας πέθαναν από το λιμό κατά τη διάρκεια των ετών 1932 και 1933». Το ψήφισμα πήγε να καταδικάσει την ΕΣΣΔ για τη χρησιμοποίηση της πείνας «ως μέσο μείωσης του ουκρανικού πληθυσμού και καταστροφής των ουκρανικών πολιτικών, πολιτιστικών και εθνικών δικαιωμάτων» και παρότρυνε:

Ότι... Η Βουλή των Αντιπροσώπων εκφράζει τη συμπόνια του σε όλους εκείνους που πάσχουν από τη μεγάλη πείνα στην Ουκρανία που έχει φέρει τη δυστυχία, την κατάθλιψη, και το θάνατο στα εκατομμύρια ειρηνικών και νομοταγών Ουκρανών...

Ότι... Η κυβέρνηση της Ένωσης Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών... να λάβει ενεργά μέτρα για να ανακουφίσει τις φοβερές συνέπειες που προκύπτουν από αυτήν την πείνα...

Ότι... Η κυβέρνηση της Ένωσης Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών... να μη θέσει κανένα εμπόδιο στο δρόμο των Αμερικανών πολιτών που επιδιώκουν να στείλουν ενισχύσεις με μορφή χρημάτων, τροφίμων, και ειδών πρώτης ανάγκης για την πείνα στις πληγέντες περιοχές της Ουκρανίας...

Το ψήφισμα αναφέρθηκε στην Επιτροπή των Εξωτερικών Υποθέσεων αλλά δεν εγκρίθηκε ποτέ από τη Βουλή των Αντιπροσώπων. (Το ψήφισμα αναδημοσιεύεται στην «Ukrainian Quarterly» 4 (1978), σελ. 416-417; <http://www.artukraine.com/famineart/hamfish.htm>)

⁶ Στο πρωτότυπο το όνομα εμφανίζεται ως Kossies, μια προφανής λανθασμένη ορθογραφία. Ο Stanislav Kosior δεν ήταν συγγραφέας αλλά ο Γενικός Γραμματέας της Κεντρικής Επιτροπής του Κομμουνιστικού Κόμματος (Μπολσεβίκων) της Ουκρανίας – δηλαδή το πολιτικό αφεντικό της Δημοκρατίας. Το τεύχος «Izvestiia» από 2 Δεκεμβρίου περιέχει τρισελίδη ομιλία του Kosior με τίτλο «Itogi i blizhaishie zadachi provedeniia natsionalnoi politiki na Ukraine». («Αποτελέσματα και άμεσοι στόχοι στην εφαρμογή της εθνικής πολιτικής στην Ουκρανία»).

Η ακριβής αναφορά, που λαμβάνεται από ένα ψήφισμα που εγκρίθηκε από μια μικτή ολομέλεια της Κεντρικής Επιτροπής και της Κεντρικής Επιτροπής Ελέγχου του Κομμουνιστικού Κόμματος (Μπολσεβίκων) της Ουκρανίας αναφέρει: «Προς το παρόν, ο κύριος κίνδυνος στην Ουκρανία προέρχεται από τον τοπικό ουκρανικό εθνικισμό, που συνδέεται με τα ιμπεριαλιστικά συμφέροντα».

σε μεγάλο βαθμό στην προσπάθεια της κολεκτιβοποίησης. Αλλά μια πείνα ήταν απαραίτητη για το Σοβιετικό καθεστώς και έτσι έπραξαν, βάσει σχεδίου, μέσω μιας ασυνήθιστα υψηλής παροχής σιταριού στο κράτος ως φόρου. Εκτός αυτού, χιλιάδες στρέμματα με σιτάρι δε θερίστηκαν ποτέ, και αφήθηκαν για να σαπίσουν στα χωράφια. Το υπόλοιπο εστάλη στους κυβερνητικούς σιτοβολώνες, αποθηκεύτηκαν εκεί έως ότου αποφασίσουν οι αρχές πώς να το διαθέσουν. Ένα μεγάλο μέρος αυτής της συγκομιδής, τόσο ζωτικής σημασίας για τη ζωή του Ουκρανικού λαού, κατέληξε ως εξαγωγές για τη δημιουργία πιστώσεων στο εξωτερικό.

Εξαιτίας της πείνας στα αγροκτήματα, χιλιάδες αγρότες εγκατέλειψαν τις αγροτικές περιοχές και κινήθηκαν προς την πόλη για να ικετεύσουν για τρόφιμα. Παγιδευμένοι εκεί και σταλμένοι πίσω στα χωριά τους, εγκατέλειπαν τα παιδιά τους με την ελπίδα ότι τουλάχιστον αυτοί θα καταφέρουν να επιζήσουν. Κατ' αυτόν τον τρόπο, μόνο στο Χάρκοβο εγκαταλείφθηκαν 18.000 παιδιά. Σε χωριά των χιλίων κατοίκων είχαν απομείνει εκατό, ενώ σε άλλα ο μισός πληθυσμός έφυγε, και οι θάνατοι σε αυτές τις περιοχές κυμάνθηκαν από 20 έως 30 την ημέρα. Ο κανιβαλισμός έγινε συνήθεια.

Ο Henry W. Chamberlain⁷, ανταποκριτής του «Christian Science Monitor» στη Μόσχα, έγραψε το 1933:

Οι κομμουνιστές είδαν σε αυτή την απάθεια και την απογοήτευση, τη δολιοφθορά και την αντεπανάσταση, και με ιδιαίτερα αδίστακτο για τους φαρισαϊκούς ιδεαλιστές τρόπο, αποφάσισαν να αφήσουν την πείνα να συνεχίσει την πορεία της με την ιδέα ότι θα διδασκε στους αγρότες ένα μάθημα.

Λίγη ανακούφιση έδιναν τα κολεκτιβοποιημένα αγροκτήματα, αλλά σε ανεπαρκή κλίμακα και αργοπορημένα, που πολλές ζωές είχαν ήδη χαθεί. Οι μεμονωμένοι αγρότες αφήθηκαν στη μοίρα τους, και το υψηλότερο ποσοστό θνησιμότητας μεταξύ των μεμονωμένων αγροτών έγινε ισχυρό επιχείρημα υπέρ της ένταξης τους στα κολχόζ.

Το τέταρτο βήμα στη διαδικασία αποτελούσε το τεμάχισμα του Ουκρανικού λαού ταυτόχρονα με τη μετοίκηση στην Ουκρανία ξένων λαών και τη διασπορά των Ουκρανών σε όλη την Ανατολική Ευρώπη. Κατ' αυτόν τον τρόπο, η εθνική ενότητα θα καταστρεφόταν και οι εθνικότητες θα αναμειγνύονταν. Μεταξύ 1920 και 1939, ο πληθυσμός της Ουκρανίας άλλαξε από το 80% που ήταν Ουκρανοί σε 63.2%⁸. Εξαιτίας της πείνας και του εκτοπισμού, ο ουκρανικός

⁷ Η αναφορά είναι στον William Henry Chamberlain, που προσδιορίζεται εσφαλμένα στο κείμενο ως Γ. Henry Chamberlain.

⁸ Δεν υπήρξε καμία απογραφή το 1920, ενδεχομένως ήταν ένα τυπογραφικό λάθος για το 1926, το έτος της πρώτης σοβιετικής απογραφής. Το 1926 υπήρξαν 22.9 εκατομμύρια Ουκρανοί στην Ουκρανική ΣΣΔ, ή το 81% του πληθυσμού. Οι πλαστογραφημένοι αριθμοί για το 1939 δίνουν 23.3 εκατομμύρια Ουκρανών, ή περίπου το 75% του πληθυσμού από τα 31 εκατομμύρια του πληθυσμού της Ουκρανικής ΣΣΔ.

πληθυσμός είχε μειωθεί από 23.2 εκατομμύρια σε 19.6 εκατομμύρια, ενώ ο μη-ουκρανικός πληθυσμός είχε αυξηθεί κατά 5.6 εκατομμύρια. Αν λάβουμε υπόψη ότι η Ουκρανία είχε το υψηλότερο ποσοστό αύξησης του πληθυσμού στην Ευρώπη, περίπου 800.000 το χρόνο, είναι εύκολο να δούμε τι είχε καταφέρει η ρωσική πολιτική.

Αυτά είναι τα κύρια βήματα της συστηματικής καταστροφής του Ουκρανικού έθνους στην βαθμιαία απορρόφησή του από το νέο Σοβιετικό έθνος. Χαρακτηριστικά, δεν υπήρχε προσπάθεια για πλήρη εξόντωση, όπως ήταν η μέθοδος της γερμανικής επίθεσης κατά των Εβραίων. Και όμως, εάν το σοβιετικό πρόγραμμα πετύχει εντελώς, εάν οι διανοούμενοι, οι ιερείς και οι αγρότες είναι δυνατόν να εξαλειφθούν, η Ουκρανία θα είναι τόσο νεκρή σαν να έχει δολοφονηθεί κάθε Ουκρανός, γιατί θα έχει χάσει εκείνο το τμήμα της, το οποίο έχει κρατήσει και έχει αναπτύξει τον πολιτισμό της, τις πεποιθήσεις της, τις κοινές ιδέες της, τις αξίες, οι οποίες την έχουν καθοδηγήσει και της έχουν δώσει μια ψυχή, η οποία, με λίγα λόγια, την έκανε έθνος και όχι απλώς μια μάζα ανθρώπων.

Οι μαζικές, άνευ διακρίσεως δολοφονίες, ωστόσο, δεν έλειπαν – αυτά δεν έγιναν απλώς σαν αναπόσπαστο μέρος του σχεδίου, αλλά σαν μια επιλογή. Χιλιάδες έχουν εκτελεσθεί, χιλιάδες έχουν εξαφανιστεί σταλμένοι στο σίγουρο θάνατο των σιβηρικών στρατοπέδων εργασίας.

Η πόλη της Vinnitsa θα μπορούσε να ονομαστεί ουκρανικό Dachau. Στους 91 τάφους της βρίσκονται τα πτώματα 9.432 θυμάτων της σοβιετικής τυραννίας, πυροβολημένα από την NKVD την περίοδο 1937 ή 1938. Εκτός από τις ταφόπετρες των πραγματικών νεκροταφείων, σε δάσος, τι φοβερή ειρωνεία, κάτω από μια πίστα χορού, έθαβαν πτώματα από το 1937 μέχρι την ανακάλυψή τους από τους Γερμανούς το 1943. Πολλά από τα θύματα είχαν αναφερθεί από τους Σοβιετικούς ως εξόριστοι στη Σιβηρία.

Η Ουκρανία έχει επίσης και το δικό της Lidice, στην πόλη της Zavadka, που καταστράφηκε από τους πολωνικούς δορυφόρους του Κρεμλίνου το 1946⁹. Τρεις φορές, τα στρατεύματα του Πολωνικού Δεύτερου Τμήματος επιτέθηκαν στην πόλη, σκοτώνοντας τους άνδρες, τις γυναίκες και τα παιδιά, καίγοντας τα σπίτια και κλέβοντας τα ζώα από τα αγροκτήματα. Κατά τη διάρκεια της δεύτερης επιδρομής, ο κόκκινος διοικητής ανέφερε τι είχε απομείνει από τον πληθυσμό της πόλης:

Η ίδια μοίρα περιμένει τον καθέναν που αρνείται να πάει στην Ουκρανία. Επομένως

διατάζω μέσα σε τρεις ημέρες το χωριό να εκκενωθεί. Διαφορετικά, θα εκτελέσω τον καθένα σας.

Απόσπασμα από το «Θάνατος και ερήμωση στη γραμμή Curzon» του Walter Dushnyck.)

Όταν η πόλη εκκενώθηκε τελικά δια της βίας, έμειναν μόνο 4 άνδρες μεταξύ των 78 επιζώντων. Κατά τη διάρκεια του Μαρτίου του ίδιου έτους, 9 άλλες ουκρανικές πόλεις δέχτηκαν επίθεση από την ίδια μονάδα του Κόκκινου στρατού και είχαν λίγο πολύ παρόμοια μεταχείριση.

Αυτό που είδαμε εδώ δεν περιορίζεται μόνο στην Ουκρανία. Το σχέδιο που χρησιμοποίησε το Σοβιετικό καθεστώς υπήρξε και επαναλαμβάνεται. Είναι ένα σημαντικό μέρος του σοβιετικού προγράμματος επέκτασης, γιατί προσφέρει γρήγορο τρόπο ενοποίησης της ποικιλομορφίας των πολιτισμών και των εθνών που αποτελούν τη Σοβιετική αυτοκρατορία. Αυτή η μέθοδος η οποία φέρνει απεριγράπτα βάσανα σε εκατομμύρια ανθρώπων, δεν τους έχει παρεκκλίνει από την πορεία τους. Για κανέναν άλλο λόγο παρά αυτόν του βασανισμού ανθρώπων, θα έπρεπε να καταδικάσουμε αυτόν το δρόμο προς την ενότητα σαν εγκληματικό. Αλλά υπάρχουν περισσότεροι λόγοι από αυτόν. Δεν είναι μια απλή περίπτωση μαζικής δολοφονίας. Είναι μια περίπτωση γενοκτονίας, καταστροφής όχι μόνο των προσωπικοτήτων, του πολιτισμού, αλλά και του έθνους.

Αν είναι δυνατόν να γίνει αυτό ακόμη και χωρίς πόνο, θα έπρεπε ακόμα να το καταδικάσουμε, στο όνομα του οικογενειακού πνεύματος, της ενότητας των ιδεών, της γλώσσας και της προστασίας αξιών που διαμορφώνουν αυτό που αποκαλούμε έθνος και αποτελεί τη σημαντικότερη για τον καθένα μας έννοια πολιτισμού και προόδου. Είναι αλήθεια ότι το μίγμα εθνών, καθώς και η δημιουργία νέων εθνών – έχουμε παράδειγμα αυτής της διαδικασίας στη δική μας χώρα - αλλά αυτός ο συνδυασμός προϋποθέτει τη συγκέντρωση των ανώτερων ιδανικών που κάθε πολιτισμός διαθέτει¹⁰. Και κατά αυτόν τον τρόπο ο κόσμος προοδεύει. Έπειτα, εκτός από το πολύ σημαντικό θέμα του ανθρώπινου πόνου και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, βρίσκουμε λανθασμένα τα σοβιετικά σχέδια γιατί έχουν ως αποτέλεσμα την εγκληματική απώλεια του πολιτισμού και της κουλτούρας. Τη σοβιετική εθνική ενότητα τη δημιούργησαν, όχι μέσω οποιασδήποτε ένωσης ιδεών και πολιτισμών, αλλά μέσω της πλήρους καταστροφής όλων των πολιτισμών και όλων των ιδεών εκτός από έναν – του Σοβιετικού.

Μεταφραστή Γκαλίνα Μασλιούκ-Κάκκου

⁹ Στις 10 Ιουνίου 1942, 173 άνδρες ηλικίας άνω των 14 χρονών πυροβολήθηκαν, οι γυναίκες και τα παιδιά απελαύνονται, και το χωριό του Lidice ισοπεδώθηκε σε αντίποινα για τη δολοφονία του δικτάτορα της ναζιστικής Μοραβίας Reinhard Heydrich. Zavadka Morokhivska, Sianik povit, Lemkivshchyna [Lemko Περιφέρεια], τώρα Zawadka-Morochowska, Powiat Sanok, Πολωνία.

¹⁰ Ο Lemkin έχει κατά νου τις Ηνωμένες Πολιτείες.